

Izveštaj sa druge sednice Radne grupe za Poglavlje 23

Prvi nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23

Narodna skupština Republike Srbije, 19. april 2019. godine

Radna grupa NKEU za Poglavlje 23 održala je drugu sednicu povodom prvog nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23. Na sednici su prisustvovali predstavnici Ministarstva pravde, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, članice NKEU za Poglavlje 23, kao i predstavnici Međusektorske grupe za slobodu izražavanja i medije. Sednicu je otvorio **Milan Antonijević**, koordinator Radne grupe za Poglavlje 23. Povodom prvog nacrt revidiranog Akcionog plana za Poglavlje 23 **Čedomir Backović**, pomoćnik ministra pravde, istakao je da je stav Ministarstva pravde da civilno društvo treba da bude motor koji će vući društvo napred i aktivno učestvovati u njegovoj reformi. On je ponovio tri principa po kojim se civilno društvo uključuje u aktivnosti iz Akcionog plana za Poglavlje 23 - prvi da aktivno učestvuje i predlaže izmene sadržine Akcionog plana za Poglavlje 23, drugi u pogledu sprovođenja aktivnosti i treći koji se tiče kontrole i nadgledanja sprovođenja utvrđenih aktivnosti.

Brankica Janković, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, je takođe podsetila na značaj civilnog društva u procesu reforme društva, kao i u procesu pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji. Ona je potvrdila i ono na šta je Konvent ukazao, a to je da je neophodno da proces revizije bude dostupan i transparentan, te da uključi sve relevantne aktore, kao i da je neophodno obezbediti kvalitetnu javnu raspravu. Poverenica je konstatovala i da su rokovi postavljeni 2015. godine, kada je Akcioni plan za Poglavlje 23 usvojen, bili previše ambiciozni i da je zbog različitih razloga primena tog plana kasnila, što je inicijalni razlog potrebe za revizijom.

Članove je upoznala i sa izveštajima institucije Poverenika za zaštitu ravnopravnosti i osvrnula se na najvažnije preporuke iz sveobuhvatnog izveštaja za 2018. kao što su preporuke na ciljne društvene grupe, primena strateških dokumenta, neophodnost sprovođenja mera i aktivnosti u cilju smanjenja siromaštva, zadržavanje mladih drugo. Ukazala je i da očekuje da će se izveštaj ove institucije za 2018. godinu razmrtiti na plenumu Narodne Skupštine Srbije zbog njegove važnosti.

Vladimir Vukićević, predstavnik Ministarstva pravde, je ocenio da je revidirani plan tzv. *zero draft* i da je dobra početna pozicija za dalje unapređivanja teksta. Ukazao je na tehničke izmene koje se ogledaju u reflektovanju prelaznih merila. On je obavestio ostale da revidirani plan za sada nema budžetske informacije, jer je neosnovano raditi ih dok ne postoji konačni tekst. Vukićević je najavio i sledeću fazu koja se odnosi na izradu sledećeg nacrt, u kojem će biti reflektovani

komentari NKEU, koji će predstavljati verziju Akcionog plana koji će biti prosleđen u Brisel na razmatranje. On je informisao prisutne da je pristiglo ukupno 18 komentara.

OSNOVNA PRAVA - Sloboda izražavanja, okupljanja i udruživanja i sloboda medija

Maja Stojanović, iz Građanskih inicijativa, naglasila je da je zaštita ljudskih prava utemeljena u tekstovima većine zakona u Srbiji, ali da je neophodna njihova puna implementacija. Ona se osvrnula i na aktuelni problem da se pojedini novinari proglašavaju za izdajnike i da se ovom trendu ne staje na kraj, odnosno da ne postoji konkretna reakcija države. Konstatovala je da Akcioni plan ne odražava praksu i da je neophodno da indikatori u njemu procenjuju primenu, posebno zakona koji uređuju pomenute slobode.

Naglasila je da organizacije civilnog društva pre svega zastupaju interese građana i da Ministarstvo pravde i drugi državni organi ne bi trebalo da šalju poruke koje doprinose stvaranju atmosfere koja može da ugrozi branitelje i braniteljke ljudskih prava, slobodu novinara i medija. Neophodno je da se to reflektuje u Akcionom planu kao i svim ostalim strateškim dokumentima proisteklim iz njega.

Konstatovala je da su komentari civilnog društva na revidirani Akcioni plan veoma slični onima prilikom draftiranja Akcionog plana – nerealnost u pojedinim rokovima, slabi indikatori, primena zakonodavnog okvira i slično. Medijska strategija, čije je usvajanje predviđeno Akcionim planom, sada u revidiranoj verziji potrebno je insistirati na praćenju primene i jasnim indikatorima. Osvrnula se i na netransparentne izbore upravnog odbora RTS-a, RTV-a i REM-a i da je to potrebno dalje razraditi da se ove stvari moraju naći u Akcionom planu kako bi se pokazala privrženost države da reši problem koji se javljaju vrlo često u praksi, i zapitala se zašto je privatizacija medija izbačena iz revidiranog Akcionog plana. **Brankica Janković** se je u pogledu primerene reakcije države i iznela podatak da je su oni kao nezavisna institucija izneli 41 upozorenje i saopštenje, ali podsetila da kancelarija nema ovlašćenja *ex officio* za pokretanje postupka.

Lidija Komlen Nikolić, iz Udruženja tužilaca Srbije, konstatovala je da su sva poglavlja koja se tiču pregovora sa Evropskom unijom usko povezana sa pravosuđem. Ona je dodala da Tužilaštvo za visokotehnološki kriminal u svakom konkretnom slučaju postupa u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjima i propisima Republike Srbije i ukazala na to da je neophodno veće razumevanje za sporost rešavanja predmeta sa materijom za visokotehnološki kriminal.

Tanja Maksić, predstavnik BIRN-a se osvrnula na komentare na tačke 3.51 i 3.52. Iznela informaciju da je da je podnet predlog Vladi Republike Srbije od strane civilnog društva za izradu novog nacrtu o Medijskoj strategiji i javnom informisanju i da treba pojedine aktivnosti uskladiti sa tim strateškim dokumentom i da ga treba jasno pretočiti u Akcioni plan. Osvrnula se i na Registar medija i da je neophodno povećati transparentnost vlasničkih struktura i novca koji ide iz države ka medijima, kao i njihovo većoj kontroli.

Izdvojila je i predloge koji se tiču mehanizama zaštite konkurencije i medijskog pluralizma i ponovila je da i oni smatraju da privatizacija medija nije završena tema. Kao primer navodi TANJUG, Večernje Novosti i Politiku, ali i medije koji su u ingerenciji nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Kritike je uputila i na račun REM-a i delovanje njegovog saveta, kao i odbora javnih servisa RTS-a i RTV-a. **Vladimir Vukićević** je odgovorio da se je u Akcionom planu koji se odnosi na prava nacionalnih manjine, uz dogovor sa nacionalnim savetima, dogovoreno da se oni izostave iz privatizacije medija i istakao je nadu da će u budućnosti doći do šireg razgovora i da će se naći rešenje za to pitanje.

OSNOVNA PRAVA - Načelo nediskriminacije i položaj osetljivih društvenih grupa

Uvodničarka druge sesije bila je **Tanja Ignjatović** iz Autonomnog ženskog centra. Ona je navela opšte zaključke iz zajedničkog dokumenta koji je radna grupa poslala . Pre svega da aktivnosti treba da odgovaraju prelaznim merilima i da izmene ne reflektuju na pravi način prelazna merila. Prelazna merila su najčešće usmerena na ostvarenu promenu na efekat, ali ne odražavaju primenu zakona i strategija, obezbeđivanje adekvatnih institucionalnih kapaciteta za njihovu primenu, pažljivo praćenje uticaja, preduzimanje preventivnih, a tamo gde je potrebno i korektivnih mera u cilju unapređenja položaja diskriminiranih grupa.

Planirane aktivnosti bi po sadržaju morale da odgovore na postavljene ciljeve tj. prelazna merila, a da nažalost najčešće nije slučaj. Ukazala je i da Savet za sprovođenje Akcionog plana navodi samo formalne aspekte realizovanih aktivnosti, bez komentarsianja sadržaja kvaliteta aktivnosti koji bi ukazali na ostvarene rezultate. Ona je istakla i sumnju u vezi novih rokova oko usvajanja pojedinih dokumenata i istakla kako je vidljivo da ni oni neće biti ispoštovani jer ne postoje još ni nacrti tih dokumenata. Tanja je konstatovala da pojedini zakoni koji se odnose na zabranu diskriminacije kasne, kao i to da ne postoje adekvatne javne rasprave.

OSNOVNA PRAVA - Položaj nezavisnih institucija

Katarina Golubović, predsednica Komiteta pravnika za ljudska prava YUCOM, istakla je kao problematično kašnjenje od 4 meseca u imenovanju Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Dodala je da još nema imenovanja pojedinih zamenika Zaštitnika građana. Izrazila je nadu da će se u reviziji Akcionog plana uvesti sigurnosni mehanizam za poštovanje rokova i da će se obezbediti transparentnost samog procesa izbora Poverenika koji bi bio zasnovan na jasnim kriterijumima.

Drugo pitanje na koje se osvrnula je i način pružanja podrške nezavisnim institucijama i istakla je da su organizacije civilnog društva predložile i precizirale neke aktivnosti, koje bi država trebalo da preduzme kako bi osigurala podršku nezavisnim institucijama. Kao posebnu zamerku istakla je zaključake Ministarstva da su određene aktivnosti ispunjene, a da, iako se navodi da su

nezavisne institucije učestvovala u realizaciji određenih aktivnosti, to ustvari nije učinjeno. Ovakvo postupanje nije formalni propust, već suštinski, kako je poznato da nisu razmatrani ni godišnji izveštaji, analize i mišljenja relevantnih nezavisnih institucija. Zbog toga je neophodno razmotriti da li su pojedine aktivnosti zaista i sprovedene, odnosno da li je njihovo brisanje u revidiranoj verziji opravdano.

Nakon konstruktivne rasprave, članice Radne grupe za Poglavlje 23 Nacionalnog konventa, ponavljajući sve predloge poslate u Zbirnom komentaru Radne grupe NKEU za Poglavlje 23 na prvi nacrt revidiranog Akcionog plana, uputile su sledeće zahteve Vladi Republike Srbije, Ministarstvu pravde i Narodnoj skupštini Republike Srbije:

- Organizovati suštinske javne rasprave za izmene i dopune zakona i donošenje strategija i dosledno poštovati obrazlaganje usvojenih/odbijenih predloga civilnog društva, te izbeći da se ona vodi na način kao što je to učinjeno za Zakon o zabrani diskriminacije ili najavljuje za izmene Krivičnog zakonika i ovođenje doživotnog zatvora bez prava uslovnog otpusta;
- Sprovesti proces izbora Poverenika za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, zamenika poverenika za oblast zaštite podataka o ličnosti, kao i procesa izbora zamenika Zaštitnika građana u skladu sa zahtevima koje je ranije iznelo civilno društvo. Izbor mora obezbediti da kandidati ispune zakonom propisane uslove pune nezavisnosti, kao i integriteta;
- Uključiti nezavisne državne institucije, ne samo u proces izrade, nego i u samo praćenje realizacije mera i aktivnosti iz oblasti njihovog rada;
- U skladu sa Zakonom o javnom informisanju vratiti integritet Regulatornom telu za elektronske medije kroz praćenje rada, temeljnu reformu i ponovni izbor članova ovog tela;
- Uskladiti rešenja iz Akcionog plana za Poglavlje 23 sa nacrtom nove medijske strategije;
- Pristupiti hitnom izboru predsednika Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost polova uz ocenu da je nedopustivo da Narodna skupština nema predsednika ovako značajnog Odbora.

Radna grupa NKEU za Poglavlje 23 pozdravila je odluku Ministarstva pravde, kako je to na sastanku usmeno potvrđeno, da prihvati veliki deo preporuka iz oblasti osnovnih prava koje su poslale članice Radne grupe u prvom delu javne rasprave povodom revizije Akcionog plana za Poglavlje 23.